

Terveisiä jalostusneuvojan jatkokurssilta

Kurssi pidettiin Hyvinkäällä 21.-22.11.2015. Kurssi alkoi *Kirsi Sainion* luennolla koiran rakenteesta ja liikunnasta. Luento perustui saksankieliseen materiaaliin ”Dogs in motion”. Koiralla on suden rakenne, riippumatta rodusta. Osa roduista on hyvin lähellä perimältään sutta, kuten basenji, shar pei ja samojedi, kun taas esim. terriereissä ei juuri suden perimää ole jäljellä. Vain pieni osa koiran geeneistä periytyy yhden geenivariantin säätelemänä. Suurin osa koiran ominaisuuksista on monigeenisistä ja periytyvät kvantitatiivisesti. Jalostuksessa kvantitatiivisten ominaisuuksien säätely on aika vaikeaa, muun muassa ympäristöllä on suuri merkitys. Lähes kaikki koiran rakenteeseen liittyvät ominaisuudet ja myös ongelmat periytyvät kvantitatiivisesti. Esimerkkinä vaikka lonkkaterveys.

Seuraavaksi perehdyimme hiukan koiran anatomiaan ja katsoimme koiran rakennemalleja, jotka löytyvät Dogs in motion-kirjaan liittyvältä DVD:ltä. Saimme tietää koiralla olevan noin 300 luuta, jotka kasvavat noin 1,5-vuotiaaksi asti. Aikuisellakin koiralla luut ovat jatkuvassa muutostilassa. Koirat jaetaan rakenteen perusteella eri tyyppihin. Laukkaajat, kuten vinttikoirat, joilla on laukka luonnollisin liikerata. Voimatyyppi, kuten bulldoggit, joilla on voimakkaasti kehittyneet lihakset ja pyörivät liikkeet. Ravaajat, kuten paimenkoirat, joilla on hyvät kulmaukset ja jotka ovat yleensä suorakaiteen muotoisia. Kaikilla roduilla on yhtä paljon luita, mutta niiden muoto ja mittasuhteet vaihtelevat. Suurikokoisilla roduilla on suhteellisesti ohuemmat luut ja jossain tulee vastaan raja, kuinka suurta massaa luut voivat kannattaa.

Sitten seurasi perehtyminen lihaksiin, joita koiralla on noin 500 kappaletta. Niistä liittyy raajoihin 300. Kulmauksilla ja lihaskunnolla on suora yhteys. Hyvin kulmautuneella koiralla on parempi lihaskunto.

Koiran painosta suurin osa on eturaajojen varassa. Koiran rakenne poikkeaa ihmisestä niin, että sillä ei ole solisluuta, vaan lapaluut ovat lihasten varassa. Tämä mahdollistaa vauhdikkaat käännökset. Kynärnivel on erityisen tärkeä, se on kolmen luun kiinnityspiste (olkavarsi, kynärnluu, varttinäluu) ja sen vuoksi altis kasvuhäiriöille. Saimme myös tietää, ettei koiran olkavarren pituus vaihtele, se on aina 27% koko eturaajan pituudesta kaikilla roduilla. Joten on puppua jos näyttelytuomari moittii koirasi olkavarsia liian lyhyiksi!

Edellä mainitulla dvd:llä on upeita videoita eri rotuisten koirien etu- ja takaosan liikkeistä. Etuosan jälkeen katselimme takaosan toimintaa. Koiran takaosan nivelet ja lihakset ovat liikkeessä työntövoimana eli liikkuvat ees-taas. Rotuamme ajatellen keskityin erityisesti kuuntelemaan polvinivelen ongelmista. Polvilumpio on pieni edestakaisin liikkuva luunpala, jonka tehtävänä on välittää reisilihaksen ojentava voima sääriluun etupintaan. Polvilumpio liikkuu reisiluun päässä olevassa telaurassa. Telauran reunoilla oleva luu on heikointa eli polvilumpio on synnynnäisesti altis vaurioille. Siksi vain koiria, joilla on mahdollisimman terveet polvet, tulisi käyttää jalostukseen. Myös lonkkamaljojen tulisi olla mahdollisimman syvät.

Koiran selän rakenteesta opimme seuraavaksi, miten koiralla on 7 kaulanikamaa, 13 rintanikamaa ja 7 lannenikamaa. Häntänikamien määrä vaihtelee. Nikamien välissä on välilevyt, joita on noin 50. Normaalisissa rakenteessa on kaulan ja rintaontelon alueella korkeat okahaarakkeet, jotka madaltuvat kohti lantiota

Koiran anatomiset puutteet näkyvät usein juuri liikkeessä. Kaikki rodut eivät liiku samalla tavalla, esittäjän on tunnettava rotunsa. Keskeisiä ongelmia ovat töpöttävät liikkeet, liioitellut liikkeet, puutteelliset kulmaukset tai ylikulmautuneisuus. Etu- ja takaosan epätasapaino näkyy sivuliikkeissä. Hyvä lihaskunto ei pysty peittämään rakenteen virheitä. Ongelmana on, etteivät ihmiset tunnista rodulle tyyppillistä liikettä.

Toisena luennoi *Anu Lappalainen* aiheesta ”**Se meni rikki-onko reilua**”.

Ovatko koirien tuki- ja liikuntaelinten sairauden lisääntyneet?

Koiraurheilulajeja on runsaasti ja ne ovat tosi suosittuja. Niissä on paljon vauhtia ja vaarallisia tilanteita. Koiria hoidetaan nykyisin enemmän ja pidempään. Jalostetaan ja koira kuitenkin sairastaa. Osa koirista ei kestä edes normaalia kotikoiran elämää, koska monet rodut on jalostettu sellaisiksi. Ollaan tiedostettu että jotain pitää tehdä, on ulkopuolista painostusta ja tietoa. Ulkonäköön ja siten anatomisiin ominaisuuksiin vaikuttaa lähinnä luuston ja lihaksiston rakenne.

Urheilukoiraa jalostetaan siten, että valitaan mahdollisimman lonkka-, kyynär-, polvi-, selkä- jne terveitä yksilöitä. Pitäisikö valita mahdollisimman kestäviä? Vanhojen koirien kestävyystestejä? Koiralla on suden rakenne ja sitä ei ole tarkoitettu esim. agilityyn, tokoon, flyballiin...joissa tulee rakenteelle epänormaaleja liikeratoja. Näyttelykoirien jalostuksessa on keskitytty epäolennaisiin seikkoihin, karu totuus on tullut selville kun koiria on alettu röntgenkuvaamaan. Moni rotu on hyvin vaikeassa tilanteessa. Selkäongelmat, hengitysongelmat, myös pikkukoirilla lonkkanivelen kasvuhäiriö aiheuttaa vakavia ongelmia. Kyynärnivelen kasvuhäiriö, polven ristisiteiden vammat. On useita rotuja, joilla ristisiteen katkeavat jo nuorina koirina! Joillakin roduilla on myös päässä aukileita, paljon useammin kuin luullaan, monet aukileet näkyvät vain röntgenissä. Pää voi olla kuin tahkojuusto. Parhaiten koiraurheiluun soveltuisi robottikoira.

Jalostustavoitteita kaikille roduille: luovutaan ulkomuodon ääripiirteistä: liian lyhyt kuono, liikaa nahkaa, liian lyhyet jalat, liikaa karvaa (huom cotonistit, käsi sydämelle!), liian isot tai pienet silmät, liian pieni tai suuri koko, liialliset tai liian vähäiset kulmaukset jne..., käytetään jalostukseen vain terveitä koiria, tutkitaan jalostusyksilöt mahdollisimman tarkoin, hyödynnetään geenitestejä.

Tässä luennossa katsottiin paljon kuvia vuosikymmenten varrelta eri roduista. Esimerkiksi mopsi on ollut alun perin helposti hengittävä, hyvin kulmautunut ja reipas pikkukoira. Vuosien saatossa on kuono lysähtänyt löysän nahan alle ja kulmaukset hävinneet. Saksanpaimenkoira, uljas suoraselkäinen, on nykyään hoippuva kummajainen. Pystyneekö oma cotonimmekaan enää villisikajahtiin? Jalat ovat lyhenemään päin, selkä pitenee ja monella yksilöllä on niin paljon turkkia, että se rajoittaa aika lailla sekä koiran että omistajan elämää täydessä komeudessaan. Näkee myös paljon lyhytkuonoisia cotoneita, näyttäähän lyhyt ja leveä kuono niin söpölle. Mietimme, mikä nämä trendit aiheuttaa. Osaltaan tietenkin näyttelyt ovat ohjanneet jalostusvalintoja väärille urille. Samoin joidenkin johtavien kasvattajien valinnat ja esimerkki.